



# Informe diagnosi 2022

L'Ateneu Cooperatiu del Vallès Occidental té una clara vocació de punt de trobada de tots els agents socials i econòmics que tenen voluntat de transformació social i ambiental mitjançant l'impuls de l'Economia Social, Solidària i Cooperativa a la comarca.

---

Al llarg d'aquest document trobareu les següents paraules:

ESS\* = Economia Social i Solidària  
Coop.\* = Cooperativa



# L'Ateneu Cooperatiu del Vallès Occidental

Treballem amb les administracions locals per trobar sinergies i ajudar-les així a impulsar i aplicar polítiques que afavoreixin un model econòmic socialment i ambientalment just. A més a més, afavorim la col·laboració entre agents públics, socials i cooperatius per tal d'optimitzar esforços i recursos que agilitzin i facin més eficients les polítiques i accions que afavoreixen l'Economia Social, Solidària i Cooperativa en un aspecte ampli dels sectors que impulsen l'economia, el treball i el benestar a la nostra comarca.

Aquesta col·laboració, la fem d'acord amb l'experiència adquirida al llarg d'aquests anys i en col·laboració amb les entitats agrupades o col·laboradores de l'Ateneu, expertes en els diversos àmbits en què oferim acompanyament.

En aquesta edició, i seguint el model que ja vam introduir a les anteriors, abordem el treball a desenvolupar a partir d'una visió

temàtica. Això ens permet tenir una visió estratègica global de la comarca, però dur a terme l'activitat adequada que requereix cada sector. Tot això sense deixar d'actuar de manera local a través de les diferents entitats agrupades que habiten i, per tant, coneixen les particularitats dels diferents punts de la comarca.

Per això, entenem l'Ateneu i els Cercles com un tot, com un ecosistema que anomenarem Ecosistema Ateneu. L'estructura de governança, sociocràcia, mostrada més endavant en aquest mateix informe, ens permet articular-nos respectant aquesta mirada, deixant autonomia de treball però compartint estratègia.

Així doncs, dins l'Ecosistema Ateneu hi trobarem l'Ateneu que desenvoluparà la seva tasca dins de les següents esferes temàtiques:



## Esferes temàtiques

### Esfera d'interseccionalitat

Destinada a llençar accions concretes per tal de treballar la interseccionalitat, les identitats socials encavalcades o intersecades i els seus respectius sistemes d'opressió, dominació o discriminació.

### Esfera polar

Destinada a potenciar la intercooperació local, interna i supra local, sectorial i multisectorial que és clau en zones on el teixit cooperatiu encara no està suficientment articulat i les experiències sectorials són puntuals, per l'escalabilitat del model cooperatiu i el seu impacte que ens permeti l'escalabilitat dels projectes.

### Esfera del Laboratori territorial de l'habitatge (LTH)

Destinada a consolidar el dispositiu de l'Ateneu que des de fa dos anys pretén enxarxar les iniciatives i grups de cooperatives d'habitatges de la comarca, promoure el model entre les administracions i articular el mercat social al voltant del sector de l'habitatge.

### Esfera de consum transformador

Destinada a consolidar projectes de consum transformador i cooperatiu, traccionar autònoms, petites empreses i el petit comerç de proximitat i els petits productors cap a models de l'economia social i solidària, mancomunar recursos i crear mercat social.

### Esfera de comunicació

L'Esfera de comunicació concentra els seus esforços en donar visibilitat a les accions de tot l'Ateneu, a la vegada que vetlla per donar a conèixer i fer sensibilització sobre l'ESS. Es tracta d'un espai importat per donar valor social a la feina feta des de l'Ateneu i la seva xarxa.

### Esfera intermitent de formació i acompanyaments

Aquesta esfera existirà per tal de crear els continguts formatius i organitzar els acompanyaments individuals i itineraris, així com coordinar tots els agents implicats en la seva realització, des de la vessant territorial, sectorial i tècnica.



## Cercles

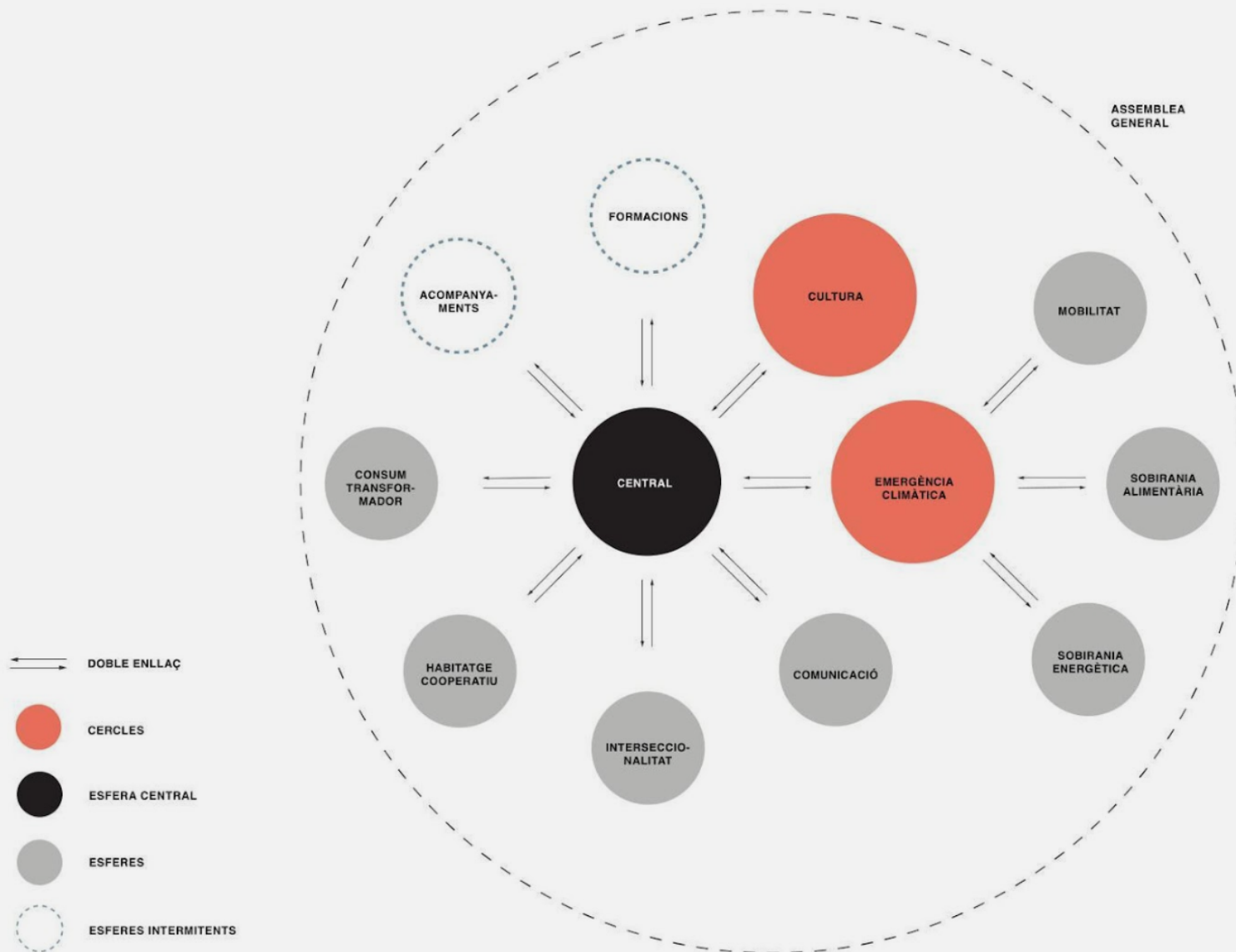
I també dins de l'Ecosistema Ateneu hi trobarem els dos Cercles que desenvoluparan la seva tasca en les següents temàtiques:

### Cercle d'emergència i transició ecosocial

Destinat, per una banda a la identificació i visibilització d'iniciatives en clau d'emergència climàtica i transició ecosocial, i la sensibilització facilitant l'impuls de noves iniciatives i el creixement d'aquestes a partir de l'acompanyament i la formació; i per una altra banda al foment d'espais d'intercooperació i articulació socioempresarial i públic-cooperatives. El Cercle planteja accions transversals i coordinades de les esferes sectorials vinculades al mateix Cercle, com són les esferes de mobilitat, energia i sobirania alimentària. Es faran propostes de transversalització a l'Ateneu i especialment de col·laboració amb les esferes d'habitatge i consum. El Cercle, de manera transversal, centra la seva activitat en quatre grans línies de treball centrades especialment en l'impuls de projectes ecosocials i de resposta a l'emergència, la sensibilització i la formació.

### Cercle de cultura

Destinat a reforçar les iniciatives que promouen les expressions de la cultura a la comarca del Vallès Occidental. L'objectiu en un primer moment és realitzar una diagnosi de les necessitats dels agents de la cultura des de la mirada de l'ESS i alhora, treballar per vertebrar una xarxa de suport a la creació, producció i professionals tècnics de la cultura (que eviti la jerarquitització dels rols) i enfortir una mirada global i discursiva de la cultura cooperativa, més enllà de les expressions concretes de la mateixa.



"El mètode sociocràtic reposa en quatre regles bàsiques: presa de decisions per consentiment, estructura per cercles especialitzats i interconnectats, flux bidireccional d'informació entre aquests grups i eleccions obertes sense candidat previ". (Gill Charest)

Fig 1. Estructura sociocràtica.



# Estructura de l'informe

Aquest informe està distribuït en diversos blocs. En primer lloc, exposem els objectius i els aspectes metodològics per conèixer quins processos hem seguit per aconseguir tota la informació necessària per desenvolupar amb certesa aquest informe.

En segon lloc, contextualitzem i emmarquem la situació de l'ESS del territori i la seva evolució.

El tercer bloc se centra en la part qualitativa de la diagnosi, exposem els resultats i les mirades de les diferents entitats que hi han participat. Les temàtiques giren entorn la intercooperació, el feminisme i la cura organitzacional, la cultura cooperativa i la incorporació de persones migrants i/o racialitzades a les organitzacions.

Per últim, exposem les conclusions, així com els reptes i necessitats detectades.



# Metodologia

Des de l'Economia Social i Solidària apostem per mesurar a partir de criteris de funcionament: són les pràctiques transformadores les que defineixen el model socioeconòmic i la seva pertinença. Comporta un procés de definició i mesura més complex, però, d'una banda, estableix un univers més ampli i divers (economies comunitàries o informals que resolen necessitats en base al suport mutu, formes mercantils o autònomes que desenvolupen l'activitat econòmica amb principis d'ESS...) i, de l'altra banda, no dóna per fet que tenir una forma jurídica estigui directament relacionat amb tenir pràctiques transformadores.

Les eines utilitzades han estat el qüestionari proporcionat per Pam a Pam i un qüestionari específic per a les entitats a diagnosticar dins de cada cercle temàtic. L'entrevista directa permet tenir una informació més acurada de la iniciativa, les persones que la desenvolupen i el territori que abarca.





## Antecedents

Aquest treball dóna continuïtat als informes realitzats anteriorment. L'any 2016, en una primera aproximació al sector, explotant dades procedents de registres administratius i d'estadístiques oficials i, l'any 2017, en una tasca de treball qualitatiu realitzada en el marc del projecte dels Ateneus Cooperatius, validant els agents actius vinculats a l'ESS.

### Esfera habitatge

Durant l'anterior edició es va realitzar un treball de diagnosi quantitativa enfocada a entendre la realitat de les iniciatives de la comarca, nombre i composició de grups existents, tipus de figura jurídica, fases del procés (creació, creixement, consolidació). De manera qualitativa, mitjançant trobades d'intercooperació, es va fer un diagnòstic de les necessitats.

### Sobirania alimentària

L'anterior edició es va realitzar un treball de diagnosi qualitativa en l'àmbit de l'agroecologia. En conjunt es van visitar, entrevistar i conegut a 11 cooperatives i grups de consum, 27 productors agraris i 8 empreses d'elaboració d'aliments de la comarca.

Enguany, s'ha posat el focus de la diagnosi i mapeig a entitats pertanyents als sectors que giren entorn l'Emergència climàtica, com la sobirania alimentària o l'habitatge, la Cultura i la Interseccionalitat i les cures, enetenet aquest últim com un eix transversal a tots els altres.



## Objectius

- > Delimitar què entenem per ESS i què no, en relació amb les pràctiques concretes que duen a terme les iniciatives socioeconòmiques.
- > Analitzar quin és l'estat del moviment, quins punts forts el sustenten i quins reptes ha d'abordar.
- > Detectar bones pràctiques que serveixin d'inspiració i puguin ser replicables en el territori.
- > Millorar els indicadors existents per adaptar-se a la realitat i aprofundir en l'anàlisi dels reptes existents: orientar els indicadors ambientals a la transició ecològica, millorar la recollida de dades sobre ESS i migració, aprofundir en les qüestions relatives a la perspectiva feminista per superar desequilibris estructurals que no haurien de tenir cabuda a l'ESS, etc.



## Objectius per temàtica

### Cercle d'emergència i transició ecosocial

- **Esfera Sobirania Alimentària**
  - > Diagnosticar i mapejar tots els projectes agroecològics dins la comarca.
  - > Mantenir i actualitzar la Base de Dades.
  - > Fomentar l'agricultura i la ramaderia ecològica impulsant-ne la seva producció entre agricultors/es i ramaders/es, donant-la a conèixer als consumidors i consumidores i potenciant-ne la recerca.
  - > Difusió i sensibilització de bones pràctiques detectades a través de les xarxes socials.
- **Esfera Habitatge**
  - > Articular el mercat social al voltant de l'habitatge.
  - > Recuperar aliances amb diverses administracions per promoure la generació d'eines compartides per a facilitar la implementació de polítiques públiques enfocades al desenvolupament de projectes cooperatius.
  - > Fomentar la intercooperació local entre els municipis i projectes de la Comarca.

### Cercle de cultura

- > Fer una radiografia de les manifestacions culturals de la comarca.
- > Detectar necessitats dels agents culturals per cobrir-les des de l'ESS o a través d'aliances publico-cooperatives.
- > Generar intercooperació, promocionar i transmetre els valors de la cultura cooperativa.
- > Reforçar aliança público-cooperativa pel que fa als espais i/o altres necessitats del sector. Agrupar i cooperar amb les diferents disciplines per transcendir la precarització laboral.

### Esfera interseccionalitat

- > Identificar les necessitats específiques de cada identitat respecte l'economia social i solidària.
- > Crear sinergies entre les entitats de l'economia social i solidària per tal de solventar les desigualtats de forma interseccional.
- > Visibilitzar les bones pràctiques que ja es duen a terme.
- > Desenvolupar una caixa d'eines que ens permeti fer divulgació i sensibilització



## Diagnosi i mapeig

Amb aquest treball de diagnosi s'ha intentat fer un apropament des de l'Ateneu Cooperatiu del Vallès Occidental a l'actual situació de les iniciatives agroecològiques, culturals i d'habitatge cooperatiu de la comarca. Per tenir un millor coneixement de la realitat i de les necessitats que hi ha al nostre voltant, amb la voluntat d'enfortir el moviment, l'economia social i solidària (ESS), per mitjà de la cultura, l'agroecologia i l'habitatge i el compromís de canvis d'hàbits de consum, i fer possible una articulació entre els agents.

El repte és apropar-nos a aquells projectes i entitats que treballen i promouen relacions socials, econòmiques i comunitàries des d'una mirada transformadora, per conèixe'ns i reconèixe'ns i per crear les estratègies i aliances que permetin enfortir-nos en el camí de la intercooperació i que situïn les persones al centre.

## Situació socioeconòmica del Vallès Occidental (segon trimestre de 2022)

Segons l'informe "Flaix Socioeconòmic" del segon trimestre de 2022 proporcionat pel Consell Comarcal del Vallès Occidental el treball assalariat ha incrementat durant el segon trimestre de 2022 a la comarca en un 1% situant-se en 335.200 persones, mentre que el treball autònom ha disminuït en un 1,6% i el nombre d'empreses s'ha reduït també en un 3%.

La disminució de l'ocupació ha estat rellevant en el sector de l'Educació, amb 2.671 llocs de treball menys respecte del primer trimestre (en termes relatius, representa una caiguda en l'afiliació del 12,2%). També destaca en aquest sentit el descens en l'ocupació en serveis i begudes, activitats de serveis socials sense allotjament i activitats esportives, recreatives i d'entreteniment.

En canvi, les activitats que més han augmentat l'ocupació són del sector del comerç amb 917 llocs de treball més (+2,3%) respecte del primer trimestre de 2022. També cal destacar el creixement de les activitats de les seues centrals; activitats de consultoria de gestió empresarial, fabricació de productes de cautxú i matèries plàstiques, entre d'altres.

Quinze municipis de la comarca han augmentat l'ocupació assalariada respecte a l'any anterior, mentre que el treball autònom creix o es manté en onze. El nombre d'empreses ha crescut a quinze municipis. Entre els municipis amb un major pes en l'estructura productiva comarcal, la pujada del treball assalariat ha estat més accentuada a Santa Perpètua de Mogoda, Ripollet, Vacarisses, Palau-solità i Plegamans i Castellbisbal (tots cinc municipis registren un increment superior al 4%). El creixement del treball autònom ha estat important a Badia del Vallès (+4%), Ripollet (+2,7%) i Barberà del Vallès (+1,9%). El teixit empresarial creix anualment amb més força a Sant Cugat del Vallès i Matadepera (ambdós per sobre del 3%).

L'atur ha disminuït un 6% finalitzant el mes de juny amb 44.658 persones desocupades a la comarca. Tanmateix, el nombre de llocs de treball ha disminuït trimestralment un 0,2% i el segon trimestre de 2022 tanca amb 396.345 persones afiliades a la seguretat social. Cal destacar que una de cada tres persones desocupades son persones de més de 55 anys, mentre que els menors de 30 anys representen el 12,2% del total de desocupats/ades i les persones entre 30 i 44 anys representen el 28,1% actualment. També és rellevant destacar que el pes de les dones aturades a la comarca al juny de 2022 és del 59,1% prop de 18 punts superior als homes.



**Total persones remunerades**

Nom associació	La Teulada	La Ciranda	Eclíptiques	Còdol	AFA
Dones	No disponible	4	Variable	0	7
Homes	No disponible	0	Variable	0	2
No binari (altres)	No disponible	0	Variable	0	0
<b>Total</b>	<b>No disponible</b>	<b>4</b>	<b>Variable</b>	<b>0</b>	<b>9</b>

**Total persones no remunerades**

Nom associació	La Teulada	La Ciranda	Eclíptiques	Còdol	AFA
Dones	No disponible	3	Variable	3	9+11
Homes	No disponible	1	Variable	1	2+7
No binari (altres)	No disponible	0	Variable	0	0
<b>Total</b>	<b>No disponible</b>	<b>4</b>	<b>Variable</b>	<b>4</b>	<b>29</b>



**Total de persones en càrrecs directius o de coordinació**

Nom associació	La Teulada	La Ciranda	Eclíptiques	Còdol	AFA
<b>Dones</b>	<b>No disponible</b>	<b>2</b>	<b>Variable</b>	<b>2</b>	<b>3</b>
<b>Homes</b>	<b>No disponible</b>	<b>0</b>	<b>Variable</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>No binari (altres)</b>	<b>No disponible</b>	<b>0</b>	<b>Variable</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Total</b>	<b>No disponible</b>	<b>2</b>	<b>Variable</b>	<b>2</b>	<b>3</b>

**Total de persones als òrgans de govern (consell, rector, junta o patronat)**

Nom associació	La Teulada	La Ciranda	Eclíptiques	Còdol	AFA
<b>Dones</b>	<b>No disponible</b>	<b>2</b>	<b>Variable</b>	<b>2</b>	<b>9</b>
<b>Homes</b>	<b>No disponible</b>	<b>0</b>	<b>Variable</b>	<b>0</b>	<b>2</b>
<b>No binari (altres)</b>	<b>No disponible</b>	<b>0</b>	<b>Variable</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Total</b>	<b>No disponible</b>	<b>2</b>	<b>Variable</b>	<b>0</b>	<b>11</b>



## Bones pràctiques i conclusions

En base als objectius de diagnosi de cada cercle i esfera, mencionats anteriorment, i tenint en compte el focus de la diagnosi, cada sector ha preparat un llistat d'entitats a mapejar.

La organització ha estat la següent:

- > Divisió per territori, per municipis
- > Repartiment de les entitats a visitar i entrevistar
- > Elaboració d'un informe posterior a l'entrevista
- > Elaboració de la fitxa de bones pràctiques de cada entitat

Respecte a la metodologia, s'ha utilitzat el qüestionari de Pam a Pam, tant el genèric com l'específic per entitats agroecològiques, afegint un seguit de preguntes proporcionades per cada cercle i esfera més precises per a cada entitat. En total s'han diagnosticat i elaborat les fitxes d'11 entitats que enumerem a continuació detallant també el sector al qual pertanyen i l'àmbit de bones pràctiques i pràctiques transformadores que s'han detectat en cadascuna d'aquestes entitats:





## Entitats

### Cercle d'emergència i transició ecosocial

#### • Esfera Sobirania Alimentària

- > Ecogranja La Roca, en el sector medi ambient, sobresurt per la seva col·laboració i intercooperació amb altres entitats fent xarxa, perquè desenvolupa la seva activitat tenint en compte el territori, per la qualitat en el treball i la sostenibilitat ambiental.
- > Granja La Soleia, en l'àmbit mediambiental destaca per la qualitat en el treball, la sostenibilitat i el seu desplegament territorial.
- > Can Padró, tenint impacte en l'àmbit social i mediambiental, destaca per la col·laboració i intercooperació amb altres projectes similars, pel desenvolupament territorial, la qualitat en el treball, la sostenibilitat ambiental i el compromís social i cooperació.

#### • Esfera Habitatge

- > La Teulada, en el sector social de l'habitatge cooperatiu, destaca per la col·laboració i intercooperació, el desenvolupament territorial i la sostenibilitat ambiental.

### Esfera interseccionalitat

- > La Ciranda, dins l'àmbit de la salut i l'educació, destaca per la seva recent transformació a cooperativa, el seu treball territorialitzat, la col·laboració i intercooperació i la qualitat en el treball.
- > CIPO, en el terreny social, destaca per les seves pràctiques de gestió i organització interna sent una entitat equitativa i democràtica, compromesa amb el territori, remarcable per la qualitat en el treball, la cooperació i el compromís social.
- > Tracta'm, del sector salut i cures, exerceix bones pràctiques en la qualitat en el treball, compromís social i col·laboració i intercooperació.
- > Associació de Familiars de malalts d'Alzheimer del Vallès Occidental, del sector salut i cures, es distingeixen pel seu compromís social, cooperació i col·laboració.



## Valoració del procés

Aquest procés ha estat difícil ja que amb la voluntat de buscar noves metodologies que contribuïssin a fer més grans eines ja existents i fer-ne alhora una eina per les iniciatives detectades es va fer una aposta per fer-ho, com hem assenyalat, amb el Pam a Pam. Tanmateix aquest procés es va iniciar de manera tardana ja que es va haver de dissenyar una nova metodologia i formar les persones que havien de dur a terme les entrevistes. Aquesta aposta però ha de facilitar en les dues següents edicions molta més agilitat, i un número més gran d'iniciatives destacades per les seves bones pràctiques.

### Reptes a treballar

- > Perspectiva feminista i cures
- > Finances ètiques

